

Lärande för hållbar utveckling i Umeå kommuns förskolor, fritidshem och grundskolor

För
pedagoger

(Finns även för
ledare)

– ett kartläggningsmaterial som underlag
för det systematiska kvalitetsarbetet

Omslagsfotografi

Under sex år har Umeå kommun arrangerat ett ”rådslag” där elever från årskurs nio och gymnasiet möter politiker och beslutsfattare för att berätta hur de ser på sin egen kommuns hållbara utveckling.

Kartläggning av arbetet med Lärande för hållbar utveckling

Utgiven av Referensgruppen för LHU i Umeå kommun samt Annika Manni och Eva Knekta, Umeå universitet

Fjärde upplagan

Kontakt: Erika Åberg erika.aberg@umea.se

Fotografier: Adobe Stock, Matz Glantz, Fredrik Larsson, Hans Lindborg

Formgivning: Matz Glantz, Annika Manni

Produktion: Naturskolan i Umeå

Umeå kommun och Umeå universitet © 2022

Bakgrundsinformation om enkäten

Detta kartläggningsverktyg som riktar sig till pedagoger finns också tillgängligt i en version för skolledare.

Det här är ett kartläggningsverktyg för arbetet med lärande för hållbar utveckling, LHU och De globala målen för alla pedagoger i Umeå kommuns för- och grundskolor.

Kartläggningen ska genomföras en gång/år och ingår som en del i handlingsplanen för LHU samt bidrar till att uppfylla målen i för- och grundskolenämndens uppdragsplan.

”I alla verksamheter och i all undervisning ska arbetet med lärande för hållbar utveckling och De globala målen inkluderas.”

”Förskolor och skolors arbete med De globala målen ska för barn och elever vara synliggjorda genom lärande och aktiva handlingar på enheten.”

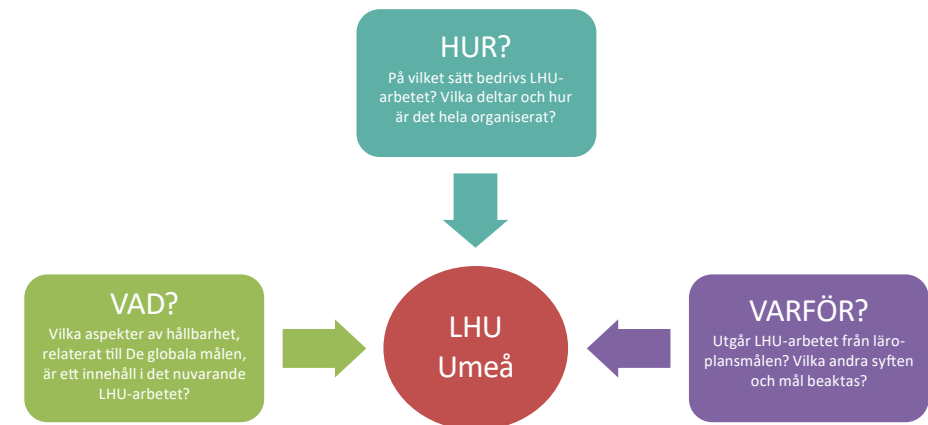
Syfte

Kartläggningsverktyget syftar vidare till att:

- vara ett redskap för individuell reflektion och kollegiala samtal för bättre måluppfyllelse.
- ge underlag för diskussion kring innebörden av begreppet Lärande för hållbar utveckling och De globala målen och hur detta synliggörs i verksamheten.
- underlätta i det systematiska kvalitetsarbetet och öka förståelsen för hur lärande för hållbar utveckling kan bidra till utbildningens generella kvalitet.
- ge en bild av fortbildningsbehov och utvecklingsområden för verksamheten.
- stärka likvärdigheten med avseende på Lärande för hållbar utveckling och arbetet med De globala målen i kommunens alla skolor och förskolor.

Materialet är uppdelat i två nivåer; individuell nivå och organisationsnivå. De individuella frågorna är indelade i följande områden:

Har du frågor kring uppdragsplan, LHU handlingsplan eller självskattningen kan du vända dig till Erika Åberg, enhetschef på Naturskolan, erika.berg@umea.se

Detta utvecklingsarbete genomförs i samverkan med forskare från Umeå universitet. Resultaten kan komma att redovisas i vetenskapliga sammanhang som exempelvis en artikel i en journal. I kartläggningen ges du möjlighet att tacka ja eller nej till att dina anonyma svar ingår i det som redovisas i vetenskapliga sammanhang. Har du frågor kring forskningsmedverkan kan du vända dig till Annika Manni, lektor vid Umeå universitet, annika.manni@umu.se. Självskattningen är anonym och din identitet går inte att spåra om du inte själv väljer det i dina frisvar.

Alla svar från kartläggningen samlas in genom kommunens ordinarie strukturer och rutiner och lagras där. Har du frågor kring detta kan du vända dig till Fredrik Ledin, statistikansvarig inom för- och grundskolan, Umeå kommun, fredrik.ledin@umea.se

Enligt Skolverket (2019) karakteriseras Lärande för hållbar utveckling av:

- Demokratiska arbetssätt.
- Delaktighet och inflytande.
- Kritiska förhållningssätt.
- Reflektion kring värdegrunder.
- Lokala och globala perspektiv.
- Ämnesövergripande samarbeten.
- Mångfald av pedagogiska metoder.

Utöver definitionen ovan betonar UNESCO (2019) att lärande för hållbar utveckling bör vara:

- Handlingsinriktat.
- Bidra till hållbar samhällsförändring.
- Ske i global och lokal samverka.
- Tillvarata olika lärmiljöer, digitala såväl som fysiska.

Individuell nivå

1. VARFÖR?

Syften och mål och för Lärande för hållbar utveckling finns beskrivet i såväl Lgr 11 som Lpfö 18 samt i för- och grundskolans uppdragsplan och Global Action Program, GAP (UNESCO, 2014).

Ange i vilken grad du tycker att följande påståenden stämmer:

	Mycket dåligt	Ganska dåligt	Ganska bra	Mycket bra	Vet ej
1.1 Jag har god kunskap om vilka syften och mål det finns för LHU.	☐	☐	☐	☐	☐
1.2 Jag arbetar med LHU därför att det står i läroplanens mål (Lpfö 18/Lgr11).	☐	☐	☐	☐	☐
1.3 Jag arbetar med LHU därför att det finns uppsatta mål för arbetet i min kommun.	☐	☐	☐	☐	☐
1.4 Jag arbetar med LHU för att det är ett globalt uppdrag från Unesco.	☐	☐	☐	☐	☐
1.5 Jag arbetar med LHU därför att jag själv tycker att det är viktigt.	☐	☐	☐	☐	☐
1.6 Jag tycker att förskolan, fritidshemmet och skolan har en viktig roll i samhällets arbete för en hållbar utveckling.	☐	☐	☐	☐	☐
1.7 Jag prioriterar arbetet med LHU som en integrerad del av min undervisning och verksamhet.	☐	☐	☐	☐	☐
1.8 Jag har behov av att lära mig mera om syften och mål med LHU i min verksamhet.	☐	☐	☐	☐	☐

2. VAD?

Vilket innehåll, kopplat till de olika perspektiven ekologisk, ekonomisk och social hållbar utveckling och eventuellt De globala målen, uppmärksammas i ert arbete med lärande för hållbar utveckling?

Ange i vilken grad du tycker att följande påståenden stämmer:

	Mycket dåligt	Ganska dåligt	Ganska bra	Mycket bra	Vet ej
2.1 Jag har god egen kunskap om innehållet i de globala målen för hållbar utveckling.	☐	☐	☐	☐	☐
2.2 LHU utgör regelbundet innehåll i min undervisning.	☐	☐	☐	☐	☐
2.3 Jag arbetar med LHU, det ekologiska perspektivet. 	☐	☐	☐	☐	☐
2.4 Jag arbetar med LHU, det ekonomiska perspektivet 	☐	☐	☐	☐	☐
2.5 Jag arbetar med LHU, det sociala perspektivet. 	☐	☐	☐	☐	☐
2.6 Jag behöver mer kunskap om LHU.	☐	☐	☐	☐	☐

3. HUR?

Lärande för hållbar utveckling handlar om ett förhållningssätt, där barn, elever och lärare genom olika metoder och verktyg ges förutsättningar att göra medvetna, aktiva och ansvarstagande val för en hållbar framtid. Kriterierna som angavs i inledningen återkommer också i frågorna nedan.

Undervisningsformer

Ange i vilken grad du tycker att följande påståenden stämmer:

	Mycket dåligt	Ganska dåligt	Ganska bra	Mycket bra	Vet ej
3.1 Jag har god kunskap om hur undervisning för hållbar utveckling bör genomföras.	☐	☐	☐	☐	☐
3.2 Jag har goda färdigheter i att praktiskt genomföra undervisning för lärande för hållbar utveckling.	☐	☐	☐	☐	☐
3.3. I min undervisning har jag möjlighet att använda demokratiska arbetssätt.	☐	☐	☐	☐	☐
3.4 I min undervisning brukar jag arbeta med kritiska förhållningssätt.	☐	☐	☐	☐	☐
3.5 I min undervisning försöker jag visa på både lokala och globala perspektiv i olika hållbarhetsfrågor.	☐	☐	☐	☐	☐
3.6 I min undervisning försöker jag ge möjlighet till reflektion kring värdegrundsfrågor.	☐	☐	☐	☐	☐
3.7 I min undervisning arbetar jag ämnesövergripande.	☐	☐	☐	☐	☐
3.8 I min undervisning använder jag många olika pedagogiska metoder.	☐	☐	☐	☐	☐
3.9 I min undervisning använder jag mig av digitala lärmiljöer.	☐	☐	☐	☐	☐
3.10 I min undervisning använder jag lärmiljöer utomhus i naturen.	☐	☐	☐	☐	☐
3.11 I min undervisning använder jag lärmiljöer i närsamhället.	☐	☐	☐	☐	☐
3.12 I min verksamhet ges alla barn och elever möjlighet att delta.	☐	☐	☐	☐	☐
3.13 I vårt arbete ges barn och elever inflytande att påverka och agera utifrån egna förslag.	☐	☐	☐	☐	☐
3.14 I vårt arbete försöker vi omsätta ord till konkreta handlingar för en hållbar samhällsförändring.	☐	☐	☐	☐	☐
3.15 Jag behöver mer kompetens i hur man undervisar om och för en hållbar utveckling.	☐	☐	☐	☐	☐

Dina behov av kompetensutveckling

3.16 Beskriv inom vilken aspekt av LHU du eventuellt behöver kompetensutveckling, kopplat till syften och mål, innehåll/globala mål, eller undervisningsformer:

Organisationsnivå

4. Pedagogisk helhetsidé

Ange i vilken grad du tycker att följande påståenden stämmer för din skola/förskola:

	Mycket dåligt	Ganska dåligt	Ganska bra	Mycket bra	Vet ej
4.1 Vi har gemensamt diskuterat uppdrag, mål och syften för LHU-arbetet.	☐	☐	☐	☐	☐
4.2 Vi har en uttalad gemensam förståelse för det övergripande syftet med LHU.	☐	☐	☐	☐	☐
4.3 Vårt LHU-arbete är grundat i de olika utbildningsuppdragen.	☐	☐	☐	☐	☐
4.4 Vi har gemensamt uppmärksammat de globala målen i relation till vårt LHU-arbete.	☐	☐	☐	☐	☐
4.5 Vi har gemensamt diskuterat undervisningsinnehåll för LHU.	☐	☐	☐	☐	☐
4.6 Vi har gemensamt diskuterat undervisningsmetoder för LHU.	☐	☐	☐	☐	☐

5. Strukturer och rutiner

Ange i vilken grad du tycker att följande påståenden stämmer för din förskola eller skola:

	Mycket dåligt	Ganska dåligt	Ganska bra	Mycket bra	Vet ej
5.1 LHU ingår i det systematiska kvalitetsarbetet.	☐	☐	☐	☐	☐
5.2 Det finns rutiner för ett kontinuerligt LHU-arbete.	☐	☐	☐	☐	☐
5.3 Det finns rutiner för att integrera nyanställda i LHU-arbetet.	☐	☐	☐	☐	☐
5.4 I vårt LHU-arbete har vi samverkan mellan olika verksamheter på vår förskola eller skola.	☐	☐	☐	☐	☐
5.5 Vi samverkar med andra kommunala verksamheter för att bidra till ett hållbart samhälle.	☐	☐	☐	☐	☐
5.6 I vårt LHU-arbete samverkar vi med vårdnadshavare.	☐	☐	☐	☐	☐
5.7 I vårt LHU-arbete får barn och elever samverka med aktörer i vårt lokala närsamhälle.	☐	☐	☐	☐	☐
5.8 I vårt LHU-arbete samverkar vi internationellt.	☐	☐	☐	☐	☐
5.9 Vi ges praktiska förutsättningar för att arbeta ämnesövergripande med LHU.	☐	☐	☐	☐	☐
5.10 Vi ges möjlighet till kollegialt lärande kring LHU.	☐	☐	☐	☐	☐
5.11 Vi arbetar aktivt för att minska klimat- och eller miljöpåverkan på vår förskola eller skola.	☐	☐	☐	☐	☐
5.12 Vi ges förutsättningar för att arbeta med LHU i vår organisation.	☐	☐	☐	☐	☐
5.13 Vi behöver stöd för att förbättra våra strukturer i LHU arbetet.	☐	☐	☐	☐	☐

Organisationens utvecklingsbehov

5.14 Med avseende på pedagogisk helhetssyn, rutiner och strukturer:
- Vad fungerar bra? - Vad skulle behöva förbättras?

5.15 Med avseende på det praktiska LHU-arbetet: - Vad fungerar bra?
- Vad skulle behöva förbättras?

5.16 Med avseende på samverkan; på er förskola eller skola, inom kommunen, lokalt eller globalt: - Vilka samverkar ni med? - Vilka skulle ni vilja samverka med?

Jag godkänner att mina anonyma svar ingår i det forskningsprojekt som samverkar med detta utvecklingsarbete:
☐ Ja ☐ Nej

Tack för din medverkan!

Underlag för dialog efter LHU kartläggning

Ta del av resultatet från självvärderingen. Frisvaren kan förtydliga och ge exempel på konkreta behov och förbättringar.

1. Börja med att diskutera hur ni i gruppen förstår vad LHU omfattar och betyder i er pedagogiska verksamhet. Inkluderas exempelvis LHU i alla verksamheter och i all undervisning.

2. Vad är viktigt att bevara i ert nuvarande LHU arbete?

- Vad är vi nöjda med?
- Hur kan vi aktivt bevara och utveckla det?

Vad?	Hur bevara och utveckla?

3. Mål för utveckling av LHU arbetet-

Av det ni diskuterat, vad är mest angeläget att ta tag i för att underlätta eller förbättra LHU arbete? Prioritera två frågor i respektive nivå i tabellen nedan som ni föreslår att er verksamhet ska utveckla.

Behov individuell nivå	Prio	Önskad förbättring på organisationsnivå	Prio

Övriga kommentarer kring resultatet, behov och fortsatt arbete:

Naturskolan

Besök: Maja Beskowskolan

Postadress: 901 80 Umeå
090 16 50 95

naturskolan@umea.se
www.umea.se/naturskolan